

ITÄMERI-DIALOGI

Hurraa, olet aloittamassa ohjaamaan Itämeri-aiheista Erätauko-dialogia. Tämän kortin avulla huolehdit, että keskustelu on mahdollisimman tasavertainen, ja jokainen osallistuja tulee kuulluksi. Keskustelun kesto voi olla 45-120 min. Voit laittaa kellon pyörimään, jotta hahmotat, missä kulloinkin mennään.

Muista, että aikataulu on vain suuntaa-antava. Voit lisätä aikaa yhteiseen keskusteluun sen mukaan, miten paljon teillä on aikaa käyttää.

00 Tervetuloa ja esittäytyminen (4 min)

Kerro, että tänään keskustellaan Itämerestä ja että toimit keskustelun ohjaajana. Kerro osallistujille, mikä on keskustelun tarkoitus sekä miten Erätauko-keskustelu käydään. Lue toiselta sivulta alkusanta, ja käykää esittäytymiskierros.

04 Rakentavan keskustelun pelisäännöt (4 min)

Lue pelisäännöt ja kysy, voivatko kaikki sitoutua niihin.

08 Aiheeseen virittävä alkujuttu (3 min)

Lue alustus ääneen tai kuunnelkaa se yhdessä.

11 Pariporina tai omapohdinta virittävät yhteiseen keskusteluun (3 min)

Anna tehtäväksi pohtia ensimmäiset ajatukset yksin ja sen jälkeen vierustoverin kanssa. Osoita parit ja kysy: "Mitä ajatuksia, tunteita tai muistoja sinulla heräsi äskeisestä alkujutusta?"

14 Yhteinen keskustelu (25 min)

Kysy, mistä osallistajat keskustelivat. Jaa puheenvuoroja ja rohkaise myös hiljaisempia keskustelijoita puhumaan ja aktiivisia kuuntelemaan. Kysy, mitä ajatuksia sinulla on herännyt, kun olet kuunnellut muita. Hyödynnä seuraavalla sivulla olevia valmiita kysymyksiä syventääksesi keskustelua. Huomioithan, että kaikkia kysymyksiä ei tarvitse ehtiä käsitellä yhdessä keskustelussa.

39 Oivallusten kirjoittaminen (2 min)

Kiitä hyvästä ja rakentavasta keskustelusta. Kerro, että seuraavaksi kirjoitetaan tai piirretään, mitä oivalluksia, tunteita tai ajatuksia yhteisestä keskustelusta muodostui. Ohjeista, että voi myös kirjoittaa, mitä on oppinut keskustelun aikana. Kerro etukäteen, jos oivalluslaput kerätään keskusteluiden yhteenvetoa varten.

41 Oivallusten jakaminen (3 min)

Pyydä, että jokainen jakaisi noin yhdellä lauseella oivalluksen, tunteen tai tärkeän ajatuksen, mikä jäi keskustelusta tai aiheesta mieleen. Korosta, että ajatus voi olla keskeneräinen.

44 Miten eteenpäin? (1 min)

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni osallistuisi Itämeri-dialogiin. Voit kertoa, että dialogilla halutaan lisätä rakentavaa keskustelua Itämerestä ja rohkaista keskustelijoita pohtimaan omaa suhdettaan Itämereen. Kannusta myös muita järjestämään omia keskusteluita Itämereen liittyen.

45 Kiitokset

Kiitä keskustelijoita hyvästä keskustelusta. Kysy, minkälainen fiilis tai tunnelma osallistujille jäi yhteisestä keskustelusta?

Alkusanat

Tervetuloa mukaan Itämeri-dialogiin! Hienoa, että juuri sinä tulit mukaan. Minun nimeni on xxx ja toimin tänään keskustelun ohjaajana.

Pyritään tänään syventämään ymmärrystä Itämerestä, sen merkityksestä ja siitä, minkälaisia kokemuksia ja ajatuksia meillä siihen liittyen on.

Keskustelussa ei ole oikeita tai väriä vastauksia, vaan jokainen osallistuu omista kokemuksista käsin. Keskustelussa pohditaan asioita yhdessä erilaisista näkökulmista ja yritetään oppia ymmärtämään erilaisia näkökulmia.

Itämeri-dialogissa on tärkeää, että kaikilla on mahdollisuus osallistua. Toivon, että mahdollisimman moni teistä osallistuu keskusteluun, mutta annetaan tilaa myös muille. Saatan välillä kysyä suoraan, millaisia ajatuksia tai kokemuksia teillä on mielessä, jotta keskustelu olisi mahdollisimman tasavertainen. Jos sinulla ei kuitenkaan ole mielessäsi sanottavaa, ei mitään hätää. Aina ei tarvitse olla, ja tämä on tosi ok!

Käydään keskustelua luottamuksellisesti. Voit halutessasi kertoa, että olit mukana keskustelussa, mutta ei jaeta keskustelusta toisen juttuja ilman hänen lupaansa. On tärkeää, että kukin voi rauhassa osallistua keskusteluun.

Keskustelussa myös kunnioitetaan muita osallistujia ja heitä, jotka eivät ole tänään paikalla. Kunnioittava keskustelu ei tarkoita sitä, että pitäisi hyväksyä syrjiviä sanoja tai tekoja.

Olisi kiva kuulla, keitä tänään on mukana. Käydään esittäytymiskierros. Esittäydytään omalla etunimellä. Kerro samalla yksi Itämereen tai mereen liittyvä muisto.

Syventäessä yhteistä keskustelua voidaan tarvita uusia kysymyksiä

. Voit kysyä:

- Kuvittele Itämeri. Mitä näet, mitä kuulet, mitä tunnet tai haistat?
- Mitä yhteyksiä tunnistat oman elämäsi ja Itämeren välillä?
- Millä tavoin Itämeri näkyy omassa elämässäsi tai arjessasi (myös silloin kun et sitä itse ehkä huomaa)?
- Millainen merkitys Itämerellä on sinulle, ihmisille ja muille lajeille?
- Mitä pidät tärkeänä meressä ja sen luonnossa?
- Kun ajattelet Itämerta 20 vuoden kuluttua, millaisena toivoisit sen olevan?

Apukysymyksiä:

- Miksi juuri nämä asiat nousivat mieleesi, mitä luulet?
- Minkälaiset tilanteet ja tapahtumat ovat vaikuttaneet siihen, että nostit näitä asioita esille?
- Onko jotain itsellesi tärkeää, mikä ei ole noussut vielä keskustelussa esiin?
- Onko jotain mikä herättää itsessäsi huolta tai toiveikkuutta aiheeseemme liittyen?
- Onko jokin arjessasi tärkeä asia tai ilmiö saanut sinut pohtimaan, mistä se tulee ja miten se on päätynyt luoksesi?

Voit valita Itämeri-keskusteluun erilaisia kysymyksiä osallistujien valmiuksien tai valitun näkökulman mukaan!

Lämmittelykysymyksiä

- Minkälaisia seikkailuja olet kokenut Itämerellä? Mitä asioita niihin on liittynyt? (esim. millä olet liikkunut, missä olet käynyt, minkälaisia asioita seikkailuilla olet havainnut)
- Mitä mukavia luontokokemuksia, kuten kohtaamisia eläinten kanssa, olet kokenut Itämerellä? Entäpä harmillisia tai ikäviä? (esim. millaisia eläimiä olet nähnyt pinnan alla, pieniä tai isoja)
- Mitä kaikkea olet löytänyt merestä? Onko jotain erikoista tai ihmeellistä?

Oma kokemus

- Millainen suhde sinulla on Itämereen? Milloin olet esim. viimeksi ollut sen äärellä tai ajatellut sitä? Miksi?
- Mitä tunteita tai mielikuvia sana "Itämeri" sinussa herättää juuri nyt?
- Millaisia ajatuksia sinulla on Itämerestä paikkana – esimerkiksi virkistytymisen, luonnossa liikkumisen, harrastamisen tai muun tekemisen kautta?
- Jos olet kohdannut esimerkiksi sinilevää tai muita merkkejä Itämeren muutoksista, millaisia ajatuksia tai tunteita ne ovat sinussa herättäneet?
- Millaisena elinympäristönä näet Itämeren – ihmisille, eläimille ja kasveille? Mitä tämä ajatus sinussa herättää?
- Minkälaisena toivoisit näkeväsi Itämeren tulevaisuudessa?
- Onko jokin arjessasi tärkeä asia tai ilmiö saanut sinut pohtimaan, mistä se tulee ja miten se on päätynyt luoksesi?

Meriliikenteen yhteiskunnallinen merkitys Itämerellä

- Mitä reittejä pitkin olet itse liikkunut merellä, millä välineellä – kerro jokin kokemus, joka on jäänyt mieleen.
- Minkälainen merkitys sinun arjessasi on merireittejä kuljetettavilla tavaroilla? Pohdi jotain asiaa, jota ilman eläminen kävisi todella vaikeaksi. (fakta: ruoka, vaatteet .. paljon kulkee meriteitse)
- Jos Itämeri jouduttaisi sulkemaan, mitä luulet, että sinun arjessasi tapahtuisi?
- Keiden vastuulla on miestäsi turvallinen ja ympäristöystävällinen meriliikenne? Miksi? (Pohdi myös omaa rooliasi.)
- Mitä toivot, että Suomessa otettaisi paremmin huomioon, kun ajatellaan Itämerta tänään tai tulevaisuudessa? (omassa arjessasi, eri yhteisöjen tai toimijoiden toimesta)

Itämeri ilmiönä

- Mitä Itämereen liittyviä uutisia, keskusteluja tai sisältöjä muistat viime vuosilta? Mitkä niistä ovat jääneet mieleesi?
- Millaisia ajatuksia tai tunteita Itämereen liittyvä julkinen keskustelu sinussa herättää?
- Onko jokin Itämereen liittyvä kokemus tai tieto muuttanut tapaasi ajatella merestä tai omaa suhdettasi siihen? Kerro siitä.
- Millaisia huolia tai toiveita sinulla liittyy Itämeren tulevaisuuteen?
- Itämeri on inspiroinut monia taiteilijoita, kirjailijoita, maalareita, muusikoita. Jos ajattelet Itämerta, tuleeko mieleesi jokin teos tai kokemus – kirja, taulu tai laulu? Miksi?

Kuunnelkaa tai lukekaa alustus

ITÄMERI - Katso merta, sulje silmät Mitä näet, mitä haistat, mitä tunnet? Olet Itämerellä. Itämeren yhteys Atlantin valtamereseen on niin kapea, että se voisi olla oma maailmansa; Myyttien, muistojen ja miljoonien olentojen universumi. Itämeri on tarjonnut meille seikkailuja ja tarinoita. Se on nostanut pintaan uusia ajatuksia, huuhtonut rantaan yllätyksiä ja tuonut meille raikkaita makuja. Sukupolvet ovat seisonneet sen rannoilla ja tuumineet mitä horisontin toisella puolella mahtaa olla.

Uteliaisuutemme perässä olemme matkanneet kaukaisille rannoille vain todetaksemme, että elämme kaikki saman meren äärellä. Itämeri on meidän meremme. Me olemme kaikki meri-ihmisiä. Meitä erottaa ja yhdistää merialue, joka on synnyttänyt kaupunkimme ja kulttuurimme, tapamme ajatella, tehdä, elää ja rakastaa. Se on meri välillämme. Ja se on meri, joka tuo meidät yhteen.

Itämeri on viikinkien, kapteenien, veneilijöiden, partiolaisten ja kalastajien meri. Se on työtä ja leikkiä. Se on lomameri. Tieteen ja kaupankäynnin meri, mutta myös konfliktien meri. Se on pehmeää hiekkarantaa ja kallioisia saaria. Se on suolainen tuuli hiuksissasi. Sen aallot tuudittavat meidät uneen. Sen myrskyt herättävät meidät. Itämeri on loken kirkunaa ja kaukaa kantautuvan venemoottorin putputusta. Se on hylje- ja lintuhavaintoja. Itämeri on meri, jonne hyppäämme, jossa surffaamme, purjehdimme, kalastamme, sukellamme ja uimme avannossa tai kävelemme sen jäisellä kannella. Itämeri on lähes 90 miljoonan ihmisen ja lukemattomien muiden olentojen, eläinten ja kasvien koti. Se on täynnä tarinoitamme rannalta toiselle ja hiekkapohjalta pinnalle. Itämeri on syvä kuin kaikki muistomme. Se on myös matala ja hauras. Meri elää, niin kuin me elämme. Se vastaanottaa meidät, se kannattelee meitä. Itämeri on tuonut meille 10 000 vuotta iloa. Keskustellaan tänään merestä ja meidän itämeriläisyydestämme. Huolehditään siitä, että huomenna meri voi paremmin kuin koskaan.

Ota mukaan pieni kaiutin ja kuunnelkaa alustus [linkistä](#) tai alla olevasta QR-koodista:

<https://itameripaiva.fi/juhlajalle/teemat/merihetkilapsille/itameri-dialogi/>

ERÄTAUKO
SÄÄTIÖ

Rakentavan keskustelun pelisäännöt

1 Kuuntelen toisia, en keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja

“Jokaisella on tänään mahdollisuus kertoa rauhassa omia ajatuksiaan. On tärkeää, ettemme keskeytä toisiamme, emmekä supise vierustoverin kanssa. Keskitytään tähän hetkeen ja toisiimme. Pidetään kännykät poissa.”

2 Kerron omia kokemuksiani ja ajatuksiani

“Jotta voimme ymmärtää käsiteltävää asiaa ja toisiamme paremmin, on hyvä kertoa omia ajatuksia sekä omista kokemuksista aiheeseen liittyen. Tämä tarkoittaa, että kerrotaan toisille esimerkiksi siitä, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet omiin näkemyksiin. Voit jatkaa juttua siitä, mihin edellinen jäi.”

3 Annan tilaa keskeneräisyydelle ja eri näkökulmille

“Tänään pohdimme yhdessä tätä teemaa ja siihen liittyviä näkökulmia. Sinulla ei tarvitse olla oikeita vastauksia. Keskustelun aikana eikä sen jälkeen tarvitse olla samaa mieltä. Voit nostaa esiin asioita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet huomaamatta sekä kysyä suoraan toisten näkemyksiä.”

4 Kunnioitan toisia ja keskustelun luottamuksellisuutta

“Kunnioitetaan toista ihmistä ja hänen ihmisarvoaan. Myös heitä, jotka eivät ole tänään paikalla. Keskustelussa ei tarvitse voittaa, vängätä tai väitellä. Pidetään keskustelu luottamuksellisena, jotta voimme puhua mahdollisimman vapaasti.”

ERÄTAUKO

Erätauko-pelisäännöt nuorille

1 Kuuntelen muita ja keskityn.

Kaikilla on mahdollisuus kertoa omia ajatuksiaan keskustelun aiheesta, mutta ei keskeytetä toisia. Jätetään kännykät sivuun. Keskustelun ohjaaja voi jakaa puheenvuoroja.

2 Kerron omia ajatuksiani ja kokemuksiani.

Haluamme kuulla myös sinun ajatuksiasi keskustelun aiheesta. Sinulla ei tarvitse olla oikeita vastauksia. Voit jatkaa juttua siitä, mihin edellinen lopetti.

3 Olen ystävällinen ja kunnioitan toisia.

Kunnioitetaan erilaisia ihmisiä ja kokemuksia. Voimme pohtia asioita yhdessä ilman, että olemme samaa mieltä. Ei kerrota muiden asioita eteenpäin. Ei kiusata muita osallistujia.

Erätauko-keskustelun ohjaajan vinkit!

1. Alkusanat: lue vieressä olevat alkusanat ja kerro, miten Erätauko-dialogi käydään.
2. Kerro kaikille, että dialogi onnistuu, kun mahdollisimman moni osallistuu keskusteluun.
3. Käytä tarvittaessa puhe-esinettä - kenellä on esine, on puheenvuorossa ja muut kuuntelevat.
4. Käy läpi rakentavan keskustelun pelisäännöt.
5. Tue tasavertaista keskustelua - seuraa puheenvuorojen määrää ja rohkaise hiljaisempia keskusteluun ja aktiivisempia kuuntelemaan.
6. Tue osallistujia liittymään ja jatkamaan toisten puheenvuoroista ja ajatuksista.
7. Varmista, että osallistujat pysyvät aiheessa ja rohkaise puhumaan omasta kokemuksesta.
8. Kehu ja kiitä osallistujia, kun he jakavat omia kokemuksiaan.
9. Rajaa tarvittaessa puheenvuorojen määrää ja pituutta.
10. Tee tilaa hiljaisemmille keskustelijoille.
11. Kysy lopuksi osallistujien oivallukset keskustelusta - se voi olla uusi ajatus, tunne tai jotain, mikä jäi mieleen muita kuunnellessa.
12. Kerro, mitä tapahtuu keskustelun jälkeen.
13. Ilmoita meille keskustelustasi vieressä olevasta QR-koodista.

Itämeri-dialogi on Itämeri-teko! Tee keskustelunne näkyväksi ja kerro meille keskustelustanne!

www.eratauko.fi

www.itameripaiva.fi